

kona mohly či měly být obcházeny. Bylo proto zmatečná stížnost obžalovaného Jana M-a zamítnouti jako z části bezdůvodnou, z části jako neprovedenou.

Čís. 4792.

O právním nároku na plnění, vyvíjejícím s hlediska zločinu podle § 98 b) tr. zák., může být řeč jen tam, kde nárok (subjektivní právo) je založen v konkrétních ustanoveních platného práva objektivního, takže právnímu nároku odpovídá na druhé straně právní povinnost, a nárok může být oprávněným vymáhán proti povinnému u příslušných úřadů.

Jde-li snad jen o morální nárok, by veřejné funkce nebyly zastávány osobami stranickými a přístupnými úplatkům, nepřichází nedostatek protiprávnosti vymáhaného plnění v úvahu jako skutečnost vyvolávající objektivní skutkovou podstatu zločinu vydírání.

V subjektivním směru není trestnost jednání (vyhrůžky) vyloučena jakýmkoliv omylem v otázce, zda nárok, který má být vynucován, je po právu čili nic, nýbrž odpovědnosti ve směru zločinu vydírání může pachatele s onoho hlediska zprostiti jen omyl o rozhodných okolnostech skutkových, jemuž ovšem je na roveň klásti omyl o normách právních, vyjímajíc jen omyl o předpisech hmotného práva trestního.

(Rozh. ze dne 26. září 1933, Zm II 296/32.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmatečné stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu ve Znojmě ze dne 25. dubna 1932, jímž byli Arnošt S. a Viktor S. podle § 259 čís. 3 (správně 2) tr. ř. zproštěni z obžaloby pro zločin veřejného násilí vydíráním podle § 98 b) tr. zák., zrušil napadený rozsudek jako zmatečný a věc vrátil soudu prvního stupně, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Nalézací soud vychází ze skutkového předpokladu, že obžalovaní Arnošt a Viktor S-ovi žádali dne 17. a dne 18. července 1929 během telefonických rozhovorů s Drem Pavlem K-em, by Samuel K. se vzdal úřadu náměstka starosty města M. a funkce referenta v městské radě v záležitosti prodeje obecních pozemků obžalovaným pod vyhrůžkami trestního oznámení nebo uveřejnění, že K. se dal v úředních záležitostech podplatiti, a že obžalovaný Arnošt S. opakoval tento požadavek i s pohrůzkou dne 18. července 1929 před Janem D-em a starostovi Aloisu W-ovi. Soud vzal za prokázáno, že obžalovaní zamýšleli, by Samuel K. se o těchto rozhovorech dozvěděl, zjistil také, že úmysl jejich nesl se k tomu, by těmito vyhrůžkami ublížením na cti vynutili na K-ovi, by se vzdal úřadu náměstka starosty a zmíněného referátu, a zjistil konečně, že vyhrůžky byly míněny vážně a že byly též způsobilé vzbuditi v ohroženém důvodnou obavu a působiti na jeho svobodnou

vůli. Přes to osvobodil soud obžalované od obžaloby pro zločin vydírání podle § 98 b) tr. zák. proto, že prý se podle jeho přesvědčení mohli důvodně domnívati, že K. jest podplatitelný a nezastává svůj úřad nestranně, pročez prý byli oprávněni žádati, by se vzdal referátu a úřadu náměstka starosty k tomu ho legitimujícího, a to prý i pod pohrůžkou oznámení u příslušného úřadu. Měli prý taktó právní nárok na to, co snažili se vynutiti svými hrozbami, anebo byli prý alespoň odůvodněného mínění, že tento právní nárok mají, takže prý schází důležitá složka skutkové podstaty zločinu vydírání, totiž protiprávnosti vymáhaného plnění, pokud se týče vědomí o tom.

Zmateční stížnost státního zastupitelství jest odůvodněna, pokud — zřejmě podle čís. 9 a) § 281 tr. ř. — uplatňuje, že obžalovaní ne měli právního nároku na to, by Samuel K. se vzdal úřadu náměstka starosty a zmíněné funkce referenta v městské radě. O právním nároku na nějaké plnění může býti řeč jen tam, kde nárok (subjektivní právo) je založen v konkrétních ustanoveních platného práva objektivního, takže právnímu nároku odpovídá na druhé straně právní povinnost a nárok může býti oprávněným vymáhán proti povinnému u příslušných úřadů. Jen v tomto případě pomíjí podle správného výkladu zákona trestnost prostředků uvedených v § 98 b) tr. zák., zvolených k vymáhání něčeho s pominutím cesty práva, s hlediska zločinu vydírání. V případech však, kde jako zde může se u jednotlivého občana jednati jen o jakýsi morální nárok, by veřejné funkce nebyly zastávány osobami stranickými a přístupnými úplatkům, nepřichází nedostatek protiprávnosti vymáhaného plnění v úvahu jako skutečnost vylučující objektivní skutkovou podstatu zločinu vydírání. Nalézací soud vychází tudíž po objektivní stránce z mylného výkladu trestního zákona, má-li za to, že obžalovaní, předpokládajíce podplatitelnost a stranicství K-ovo, byli oprávněni požadovati zmíněnými vyhrůžkami složení referentské funkce a úřadu k ní opravňujícího.

Nalézací soud arci opírá zprošťující výrok podpůrně též o domnělý nedostatek subjektivní skutkové podstaty, předpokládaje, že obžalovaní byli při nejmenším odůvodněného mínění, že uvedený právní nárok mají, čímž rozsudek popírá vědomí obžalovaných o bezprávnosti vymáhaného nároku. Tu však zmateční stížnost právem vytýká rozsudku s hlediska zmatku čís. 5 § 281 tr. ř. jako nedostatek důvodů, že soud neuvádí, o které skutečnosti a úvahy opírá přesvědčení, že se obžalovaní aspoň subjektivně nejen mohli domnívati, ale že se též skutečně domnívali, že oproti K-ovi mají nárok na to, co vyhrůžkami na něm vymáhali, — že tedy napadený rozsudek tento podstatný předpoklad zprošťujícího výroku vůbec neodůvodňuje. Tím se také stalo, že nalézací soud vůbec neuvažoval o tom a nezjistil okolnosti rozhodné pro posouzení, o jaký omyl tu u obžalovaných vlastně šlo, v čem tento omyl spočívá, když soud dochází k závěru, že obžalovaní aspoň se domnívali, že jim oproti K-ovi přísluší vymáhaný nárok. Nelze sice přisvědčiti názoru, jakoby se omylu v souzeném případě nedostávalo za žádných okolností právního významu, leč nalézací soud si zřejmě neuvědomil, že trestnost jednání není ani vyloučena jakýmkoliv omylem

v otázce, zda nárok, který má býti vynucován, je po právu čili nic, nýbrž, že odpovědnosti ve směru zločinu vydírání může pachatele s uvedeného hlediska zprostiti jen omyl o rozhodných okolnostech skutkových, jemuž ovšem jest na roveň klásti omyl o normách právních, jediné vyjímaje omyl o předpisech hmotného práva trestního. Touto otázkou se nalézací soud vůbec neobíral a po skutkové stránce ji neobjasnil, takže není podkladu pro posouzení, pokud zde přichází v úvahu omyl skutkový neb omyl právní mimo obor trestního zákona, na př. o obsahu a dosahu předpisů administrativních a pod., což arci podle toho, co zjišťuje rozsudek, nelze ani předem vyloučiti. Pro doličené zmatky podle čís. 5 a čís. 9 a) § 281 tr. ř. bylo zmateční stížnosti vyhověti, napadený rozsudek zrušiti a věc vrátiti soudu první stolice k novému projednání a rozhodnutí, aniž bylo třeba obírat se dalšími vývody stížnosti, zejména výtkou, že soud nalézací, neshledav ve skutku obžalovaných podstatu § 98 b) tr. zák., měl o něm uvažovati též s hlediska § 99 tr. zák.

Čís. 4793.

V případech, v nichž je trestný čin ohrožen v zákoně buď vězením nebo pokutou, má soud za okolností zvláštního zřetele hodných uznati přímo na peněžitou pokutu, a nikoliv přeměnou vězení použitím § 261 tr. zák.

(Rozh. ze dne 27. září 1933, Zm I 473/32.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl po ústním líčení zmateční stížnost státního zástupce do rozsudku krajského soudu trestního v Praze ze dne 2. května 1932, pokud jím byl obžalovaný zproštěn podle § 259 čís. 2 tr. ř. z obžaloby pro přečin urážky presidenta republiky podle § 11 čís. 2 zákona na ochranu republiky, a pokud byl za přestupek podle §§ 14 a 19 zák. z 15. listopadu 1867, čís. 135 ř. zák. odsouzen k peněžitému trestu 100 Kč, v případě nedobytnosti do vězení na 48 hodin. V otázce, o niž tu jde, uvedl v

důvodech:

Pokud zmateční stížnost — nesprávně v této části jako odvolání do trestu označená — vytýká, že neprávem byl obžalovanému uložen trest pokuty, ježto v případech, v nichž trestný čin je ohrožen v zákoně buď vězením nebo pokutou, může prý soud uznati přímo na pokutu jen tehdy, jsou-li tu podmínky § 261 tr. zák. (§ 281 čís. 11 tr. ř.), nelze jí dáti za pravdu. Stížnost se mylně dovolává rozhodnutí bývalého nejvyššího soudu vídeňského čís. 4305 úřední sbírky, neboť toto rozhodnutí neuvedlo, jak tvrdí stěžovatel, že by bylo lze uznati na peněžitou pokutu při trestní sazbě vězení nebo peněžitého trestu jen, jsou-li tu podmínky § 261 tr. zák., naopak správně uznalo, že když jsou dány okolnosti zvláštního zřetele hodné (§ 261 tr. zák.), jež by při výlučné trestní sazbě vězení odůvodňovaly přeměnu tohoto zá-